

європейських стандартів в життя України.

Належна увага з боку державних органів до підвищення екологічної свідомості громадян зможе привести до того, що громадяни стануть активними учасниками екологічних ініціатив, почнуть брати на себе відповідальність за збереження довкілля не лише на рівні цінностей, а й реальних практик, та підтримуватимуть і вболіватимуть за проєвропейські реформи уряду в екологічній сфері.

Література

1. Шедловська М.В. Концептуалізація поняття «екологічна свідомість» у соціогуманітарних науках. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. 2011. Вип. 5. С. 196-204.

2. Толстоухов А.В. Екологічна енциклопедія. Київ: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2008. 472 с.

3. Андрусевич Н. Екологічна свідомість в Україні та в ЄС: топ-5 подібностей та відмінностей. *Українська правда*. 2018. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2018/09/24/7087297/> (дата звернення 01.04.2021).

УДК 349.42 (043.2)

Новохат Г.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Тімуш І.С., д.ю.н., професор

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА

Україна – одна з провідних держав світу в галузі бджільництва, що забезпечує запилення ентомофільних (які запилюються комахами) сільськогосподарських культур, виробництво достатньої кількості меду, воску, квіткового пилку, прополісу, маточного молочка, бджолоїної отрути для потреб населення, харчової, медичної, парфумерно-косметичної й інших галузей та для експортних потреб. За даними Міністерства статистики, в усіх категоріях господарств налічується до 3 млн бджолиних сімей. Україна посідає лідируючі позиції у світі за виробництвом меду та за його експортом. Попри це, галузь бджільництва має низку викликів, які потребують злагоджених дій від держави та аграріїв.

Правове регулювання бджільництва – відносно новий правовий інститут в українському аграрному праві. Одним із виявів його є прийняття Закону України від 22 лютого 2000 р. «Про бджільництво» і численних підзаконних актів, які об'єднують комплекс норм аграрного права, що регулюють порядок зайняття бджільництвом в Україні. Потреба

в особливому правовому регулюванні цієї галузі виникла у зв'язку із завданням створення сприятливих умов для розвитку бджільництва, посилення державного контролю за якістю і безпекою його продукції, а також у зв'язку з боротьбою з хворобами бджіл. Право на утримання бджіл і зайняття бджільництвом мають фізичні особи, які мають відповідні навички або спеціальну підготовку, а також юридичні особи. Щоб працювати у бджільництві, не потрібно якогось спеціального дозволу. Фізична або юридична особа для зайняття цією справою формує пасіку з бджолиних сімей, має придбати підсобне приміщення реманент і обладнання на певній земельній ділянці. Кількість бджолиних сімей, що їх можуть утримувати юридичні та фізичні особи, не обмежується [1].

Правове регулювання бджільництва передбачає збереження порідної чистоти вітчизняного бджільництва. Задля цього створюється запобіжна система схрещування й гібридизації трьох вітчизняних порід бджіл: української степової, поліської і карпатської. Закон передбачає вжиття заходів із збереження генофонду бджіл: на пасіках мають утримуватися бджоли лише районованих у тій чи іншій місцевості порід згідно з планом їх порідного районування в Україні, затвердженим наказом Мінагрополітики і Української Академії аграрних наук від 20 вересня 2000 р. № 184/82 [2].

Ветеринарно-санітарні вимоги до розміщення пасік і ведення бджільництва визначаються Інструкцією щодо попередження і ліквідації хвороб і отруєнь бджіл, затвердженою наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 30 січня 2001 р. № 9.

Ввезення в Україну та вивезення за її межі бджіл і продуктів бджільництва здійснюються згідно з Правилами ввезення в Україну та вивезення за її межі бджіл і продуктів бджільництва, затвердженими наказом Мінагрополітики і Української академії аграрних наук від 20 вересня 2000 р. № 184/82, за наявності ветеринарного і племінного свідоцтва, а також сертифікату відповідності, який видається згідно із Законом України від 17 травня 2001 р. «Про підтвердження відповідності». Нерайоновані породи бджіл можна ввозити в Україну лише з науковою метою з дозволу Мінагрополітики за погодженням з Українською академією аграрних наук [3].

Особливості селекції в галузі бджільництва визначаються Технологічними вимогами до проведення селекційно-племінної роботи у галузі бджільництва, проведення атестації пасік і видачі племінних свідоцтв (сертифікатів), затвердженими наказом Мінагрополітики і Української академії аграрних наук від 20 вересня 2000 р. № 185/83. Існує спеціальний план такої роботи, який складається вченими та спеціалістами і затверджується Мінагрополітики. Задля збереження, відтворення й поширення українських степових, карпатських і поліських

генотипів бджіл в ареалах їх природного розселення створюються племінні бджолорозплідники та племінні пасіки, призначені для селекції і відтворення бджіл та їх реалізації. Вони підлягають атестації один раз на 3 роки і одержують племінні свідоцтва (сертифікати) [4].

Отже, на підставі вище викладеного, слід відмітити, що удосконалення нормативно-правового регулювання бджільництва доцільно здійснити за рахунок реалізації таких пропозицій як систематизувати численні підзаконні нормативно-правові акти до якогось єдиного акту або ж прийняти закон, який би зміг регламентувати всі сфери галузі бджільництва, привести національне законодавство до норм міжнародних стандартів.

Для повноцінного розвитку даної сфери на сьогодні не вистачає засобів державної підтримки і розвитку бджільництва в Україні. Тому доцільно було б розробити з боку держави ряд програм, які б дали стимул розвивати бджільництво фахівцями в цій сфері і заохочувати молодих спеціалістів, тим більше, що попит на цю продукцію на світовому ринку не задоволений.

Література

1. Про бджільництво: Закон України від 22.02.2000 № 1492-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14#Text> (дата звернення 05.04.2021).

2. Про затвердження нормативно-правових актів з питань розвитку бджільництва: Наказ Міністерства аграрної політики України і УААН від 20.09.2000 № 184/82. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0736-00> (дата звернення 05.04.2021).

3. Правила ввезення в Україну та вивезення за її межі бджіл і продуктів бджільництва: Наказ Мінагрополітики і Української академії аграрних наук від 20.09.2000 № 184/82. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0738-00> (дата звернення 05.04.2021).

4. Проблеми, стан та перспективи бджільництва в Україні / Р.С. Федорук, І.І. Ковальчук, Л.М. Ковальська, А.Р. Гавраняк. URL: <http://www.inenbiol.com/ntb/ntb5/pdf/9/3.pdf> (дата звернення 05.04.2021).

5. Суперсон Ю.В. Бджільництво як правовий субінститут аграрного права України. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право*. Київ, 2018. Ч. 1. С. 106-110.